

הדברה כימית של מחלת התמוטטות המלונים

רוני כהן - היחידה לדלועיים, מרכז מחקר נווה יער, מינהל המחקר החקלאי
שמעון פיבוניה ורנקה אופנבך - מו"פ נגב ערבה
דני שטיינברג - המחלקה לפתולוגיה של צמחים, מרכז וולקני, מינהל המחקר
החקלאי
זאב גרסטל - המכון לקרקע ומים, מרכז וולקני, מינהל המחקר החקלאי

תקציר

מחלת ההתמוטטות של המלונים מוכרת בערבה מזה זמן רב. הנזק הנגרם מהמחלה יכול להגיע עד לאבדן מוחלט של היבול. המחלה נגרמת בעיקר ע"י הפטריה *Monosporascus* הפטריה *Pythium* יכולה לגרום לסימפטומים דומים אך תדירות המחלה הנגרמת על ידה בהדבקות מלאכותיות, נמוכה יותר. בגלל מחלת ההתמוטטות אין כיום אפשרות לגדל מלונים בערבה ללא חיטוי מקדים של הקרקע במתיל ברומיד. השימוש במתיל ברומיד יאסר בעתיד ולפיכך יש צורך למצוא חלופות לבקרת המחלה.

הפונגיציד fluazinam (frownicide) נמצא כיעיל ביותר בעיכוב פטרית ה- *Monosporascus* מתוך 30 פונגיצידים שנבחנו *in vitro*. החומר עיכב לחלוטין את הפטריה בתרבות כבר בריכוז של 1 ח"מ. יעילות הפונגיציד (כמו כן החומר נמצא יעיל *in vitro* בעיכוב הפטריה - *pythium* - fluazinam, בהדברת מחלת התמוטטות המלונים נבחנו בערבה בשני ניסויי שדה. הניסוי הראשון נערך באביב 1996, בחלקות זעירות (micro-plots) שאולחו מלאכותית בתפטיר הפטריה. בניסוי השני שנערך בסתו 1996, נעונה בה מתבטאת המחלה בחומרה רבה בהשוואה לעונה האביבית, נבחנה יעילות תכשיר ההדברה בקרקע מאולחת טבעית בגורם המחלה. בשני הניסויים הפחית ה-fluazinam משמעותית את הנגיעות במחלה לאורך כל תקופת הניסוי. בניסויים הבאים יבחנו שיטות ישום חדשות כדי לשפר את יעילות הדברת המחלה. בנוסף, יבחנו שילובים של ההדברה הכימית עם אמצעים נוספים להפחתת הנזק למלונים כמו: זנים סבילים, צמחים מורכבים וחיטוי קרקע ידידותיים לסביבה, במטרה לפתח גישה כוללת ומקיפה לקראת הפסקת השימוש במתיל ברומיד.